МУХЬАРРАМ БАТТАХЬ А, ЦУ БЕТТАН ИТТОЛГІАЧУ (ІАШУРАЪ) ДИЙНАХЬ А МАРХА КХАБАРАН ДОЗАЛЛА

Адама Султана Олхазар

Мухьаррам баттахь марха кхабаран дозалла

Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Абу ХIурайратера – Дела реза хуьлда цунна – схьа, Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – элира аьлла: «Рамадан баттал тIаьхьа уггар деза марха АллахIан бутт мухьаррам (баттахь марха) кхабар ду, парз ламазал тIаьхьа уггар деза ламаз буьйсанна дина ламаз ду».

Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Абу ХIурайрас – Дела реза хуьлда цунна – аьлларг: «Делан Элчане хьттинера – «парз ламазал тIаьхьа уггар деза ламаз а муьлхарг ду, рамадан баттал тIаьхьа уггар деза марха а муьлхарг ду?» - аьлла, тIаккха цо жоп делира: «Парз ламазал тIаьхьа уггар деза ламаз буьйсанан юккъахь динарг ду, рамадан баттал тIаьхьа уггар деза марха АллахIан мухьаррам баттахь марха кхабар ду».

Имам Тирмизийс дийцина, СаIд ибн Iалийга – Дела реза хуьлда цунна – цхьамма хьттина хиллера аьлла – «Рамадан баттал тIаьхьа муьлха баттахь марха кхаба эр дара ахь соьга?» - тIаккха цо элира: «ХIара хаттар, со Делан Элча – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – волчахь хиъна Iаш а волуш, цуьнга цхьана стага хоттуш бен кхин цхьамма а хоттуш хезна дац суна. Цо цуьнга элира: «ХIай Делан Элча! Рамадан баттал тIаьхьа муьлха баттахь марха кхаба эр дара ахь соьга?» Цо элира: «Рамаданал тIаьхьа айхьа марха кхобуш хилахь, мухьаррам баттахь кхаба ахь, бакъдолуш иза АллахIан бутт бу хьуна, цу беттан чура цхьана дийнахь Цо цхьана нехан тоба къобал а дина, цхьаболчу кхечеран тоба къобал а до».

Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхабаран дозалла

Имам Бухарис а, Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Iаббасан кIантера IабдуллахIера – Дела реза хуьлда цаьршинна – схьа, цо аьлларг: «Пайхамар – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Мединате веанчу хенахь, жуьгтий Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхобуш карийра цунна. Цо элира: «ХIара хIун ду (хIунда кхобу аш)?» Цара элира: «ХIара дика де ду, хIара АллахIа Исра́илан кIентий церан мостагIах кIелхьара баьхна де ду, цундела Мусас кхаьбна хIара». ТIаккха цо элира: «Со шул алсам хьакъ долуш ву Мусанаца». ТIаккха цо марха кхебира цу дийнахь, кхечаьрга а кхаба аьлла омру дира».

Имам Бухарис а, Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Iаишата – Дела реза хуьлда цунна – аьлларг: «Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхаба аьллера, тIаккха рамадан бутт парз бинчул тIаьхьа шена луучо кхобура иза, шена ца лууччо ца кхобура».

Имам Бухарис а, Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Iаббасан кIантера IабдуллахIера – Дела реза хуьлда цаьршинна – схьа, цо аьлларг: «Пайхамара – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – кхечу деношна тIехь даздеш, дита ца дуьтуш марха кхаба гIерташ гина вац суна, хIокху Iашу́ра́ъ дийнахь а, хIокху рамадан баттахь а санна».

Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Iаббасан кIанта IабдуллахIа – Дела реза хуьлда цаьршинна – аьлларг: «Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхаьбча, цо иза кхаба а аьлча, цуьнга элира: «ХIай Делан Элча! И де жуьгташа а, керстанаша а даз деш де ду». ТIаккха Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – элира: «Дала мукъа

лахь, тIедогIучу шарахь та́су́Iа́ъ а кхобур ду вай». Ткъа и керла шо тIе ца деара, Делан Элча – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – дIакхелхинчул тIаьхьа бен».

Имам Муслима дийцина, Делан Элчане – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхабарх лаьцна хаьттича, цо элира аьлла: «ДIадаханчу шеран къинош дIадойъу цо (каффарат ду иза)».

Имам Муслима а, кхечара а дийцинчу хьадисехь Пайхамара – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – аьлла: «Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхабар – ас дог доху, АллахIа цуьнца цул хьалха хиллачу шеран къинош дIадайъарга».

Оцу хьадисаша вайна гойту, Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхабар суннат хилар а, иза кхабар деза хилар а.

Мухьаррам беттан масолгIа де ду Iа́шу́ра́ъ?

Имам Тирмизийс дийцина, Iаббасан кIанта IабдуллахIа – Дела реза хуьлда цаьршинна – аьлларг: «Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхаба элира, (мухьаррам беттан) иттолгIачу дийнахь».

Iа́шу́ра́ъ дийнаца цхьаьна кхаба деза денош

Имам Муслима а, кхечара а дийцина, Iаббасан кIанта IабдуллахIа – Дела реза хуьлда цаьршинна – аьлларг: «Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхаьбча, цо иза кхаба а аьлча, цуьнга элира: «ХIай Делан Элча! И де жуьгташа а, керстанаша а даз деш де ду». ТIаккха Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – элира: «Дала мукъа лахь, тIедогIучу шарахь та́су́Iа́ъ а кхобур ду вай». Ткъа и керла шо тIе ца деара, Делан Элча – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – дIакхелхинчул тIаьхьа бен».

Имам Ахьмада дийцина, Iаббасан кIантера IабдуллахIера – Дела реза хуьлда цаьршинна – схьа, Пайхамара – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – аьлларг: «Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхаба аш, жуьгташ кхобучунах тар а ма ло шу – цул хьалха цхьа де кхаба, йа цул тIаьхьа цхьа де кхаба».

Оцу шина хьадисо ма-гайттара, жуьгташа а, керстанаша а марха кхабарх тар ца валархьама, Пайхамара – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – ша тIедогIучу шарахь иттолгIачу денца цхьаьна иссолгIа де кхобур ду аьлла цхьана хьадисехь, делахь а иза кхабале дIакхелхина иза – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – ткъа шолгIачу хьадисехь йа цул хьалхара цхьа де кхаба, йа цул тIаьхьара цхьа де кхаба аьлла цо. Цундела, Iелам-наха аьлла: Iа́шу́ра́ъ дийнахь марха кхабар кхаа даржехь ду:

1 – Iа́шу́ра́ъ ша цхьаъ кхабар.

2 – Iа́шу́ра́ъ а, цуьнца цхьаьна йа хьалхара, йа тIаьхьара цхьа де кхабар.

3 – Iа́шу́ра́ъ а, цуьнца цхьаьна цул хьалахара а, цу тIаьхьара а ши де кхабар.

Нагахь санна цуьнца цхьаьна цхьа марха бен кхобур дацахь, цуьнца цул хьалхарниг кхабар гIолий ду, лаахь тIаьхьарниг кхаба а мегаш ду. Цул хьалхара

а, цул тӀаьхьара а кхабар кхин а дика ду, хӀунда аьлча оцу беттан кхо де кхаьбнарг хир ву иза тӀаккха.[1]

[1] «Фатхьул-Ба́ру́», 6/280, Ибн Хьаджар Ал-Іаскъоланий; «МаджмуІу Фатава ва Росаил Ибн Ал-Іусаймин», 20/18, Ибн Ал-Іусаймин.